

Witwascontroles leiden tot strijd over behoud van bankrekening

Tal van bedrijven stappen naar de rechter als hun bank de relatie beëindigt

Eva Rooijers
Amsterdam

De strengere witwasaanpak van banken leidt tot juridisch getouwtrek over bankrekeningen. Financiële instellingen nemen veel te lichtvaardig afscheid van klanten, zeggen advocaten tegenover het FD. Banken stellen dat ze aan hun wettelijke plicht voldoen om witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen. En dat ze daarbij zorgvuldig te werk gaan.

Witwasbeleid is voor banken een topprioriteit sinds ING in 2018 voor €775 mln met het OM schikte vanwege systematisch lakse witwascontroles. Financiële instellingen trokken sindsdien duizenden mensen aan om oude klantdossiers op orde te brengen en nieuwe klanten en transacties te screenen.

Het gevolg is dat banken bedrijven overstelpen met vragen, niet alleen over de aandeelhouders en herkomst van de gelden van hun eigen bedrijf, maar ook over die van hun zakenpartners, afnemers en leveranciers. Wie geen volledig of bevredigend antwoord geeft, loopt het risico de deur te worden gewezen, net als andere klanten die een verhoogd risico vormen.

Tal van bedrijven stapten afgelopen anderhalf jaar naar de rechter om de bankrekening weer geopend te krijgen: van een internationale vleeshandel tot een saunaclub. De ene keer kreeg de bank gelijk, de andere keer de klant.

Deze rechtszaken vormen slechts het topje van de ijsberg, zegt advocaat Hendrik Jan Bos van Oomen & Sweep advocaten. Verreweg de meeste zaken worden volgens hem geschikt voordat er een rechter aan te pas komt. 'Door flink terug te duwen weten we in de meeste gevallen de rekening te behouden', zegt ook Annabel Vissers van De Bont advocaten.

Banken geven geen cijfers over de aantallen beëindigde relaties, maar bevestigen dat dit de laatste jaren vaker gebeurt vanwege het aangescherpte witwasbeleid. Fraude is volgens Rabobank de belangrijkste reden om de relatie te beëindigen.

'In veel gevallen reageren klanten ook gewoon niet op de verzoeken of willen de informatie niet leveren', zegt Yvonne Willemsen

Wie geen volledig of bevredigend antwoord geeft op vragen van de bank, loopt het risico de deur te worden gewezen.

BEELDBEWERKING: FD STUDIO

hoofd veiligheidszaken bij de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). 'Dan zal de bank uiteindelijk toch tot beëindiging van de relatie over moeten gaan.' De witwasregels schrijven voor dat banken veel informatie moet hebben van een klant, zeker als ze een groter witwasrisico vormen.

Maar de informatie die banken vragen gaat soms veel verder dan waar ze wettelijk toe verplicht zijn, ziet Marco Anink van RWV advocaten. Zo is Rabobank in 2019 teruggefloten door de rechter omdat de bank om disproportioneel veel informatie vroeg aan een kleine handelaar in elektronica. De bank wilde bijvoorbeeld onderzoek dat uitsloot dat al zijn zakenpartners een witwasrisico vormden. De witwaswetgeving legt een onderzoeksplicht op aan de bank, niet aan de klant, oordeelde de rechter.

'Banken zijn in een kramp geschoten', ziet econoom Marcel Canoy van de Vrije Universiteit die twee jaar achter de schermen mocht kijken bij Rabobank voor het boek *De bank van goede bedoelingen*. 'Natuurlijk is het goed dat ze uitgebreid klantonderzoek doen, maar nu wordt een enorme papierwinkel opgetuigd zodat ze aan de toezichthouder kunnen laten zien dat de hele checklist is afgevinkt.' De kern van het probleem is volgens hem dat banken de letter van de wet moeten volgen en niet de geest. 'Dat is ook niet zo vreemd als de politiek roept dat ze een zero-tolerancebeleid voeren tegen witwassen.' Bovendien lopen niet alleen banken het risico op torenhoge boetes als ze de controles niet op orde hebben, ook de bestuurders kunnen vervolgd worden voor nalatig witwasbeleid.

Banken nemen vooral afscheid van klan-

Als een bedrijf zijn rekening kwijtraakt, is het moeilijk bij een andere bank binnen te komen

ten die veel geld en tijd kosten, zoals mkb'ers die handeldrijven met het buitenland, stelt advocaat Bos. 'Dat levert een hoop ingewikkelde overboekingen op die de bank allemaal moet controleren, terwijl zo'n klant weinig oplevert als hij alleen een rekening heeft en geen krediet.' Banken ontkennen dat ze om economische redenen afscheid nemen van klanten.

Als een bedrijf de rekening verliest, is het moeilijk om bij een andere Nederlandse bank binnen te komen. En geen rekening betekent vaak einde bedrijf. 'Dat verklaart ook het toegenomen aantal rechtszaken' zegt een woordvoerder van Rabobank.

Sommige bedrijven wijken uit naar minder betrouwbare banken in het buitenland, ziet advocaat Vissers. Daardoor is er volgens haar nog minder zicht op de geldstromen. 'Nu worden ook goede bedrijven kapot gemaakt', concludeert Bos. 'Dat kan toch niet de bedoeling zijn van de regelgeving.'

➔ **Vervolg op pagina 6**